

Oahpahuspolitiikalaš prográmma

Mañimuš mearriduvvon Lektorsearvi 2025 riikačoahkkimis

1. Fágat guddet skuvlla

Nana fágalaš čanastupmi lea eaktu ovdánahttit áddejumi ja čiekŋalisoahppama ja ferte danne leat guovddášis skuvllii álgima rájes. Čielga fágalaš ja metodalaš progrešuvdna sihkkarastá ohppiide buoret oahppama ja buoret oahppanbirrasa ja unnida heaitima.

NOROGGA LEKTORSEARVI OAIIVILDA:

1.1 Fágamáhtu háhkan lea vuosttaš ja deháleamos geađgejuolgi ohppiid gealboovdáneamis. Fágalaš suokkardeapmi, buohtastahttin ja ságaškuššan ferte vuodđuduvvot fágamáhtui. Lea ovttaskas fágaoahpaheaddji profeššunealla árvvošteami duohken árvvoštallat jus, goas ja mo galgá bargat máhttoháhkamiin suokkardeami ektui.

1.2. Iešguđet skuvlaceahkit ja skuvlašlájat, mánáidskuvlla rájes nuoraidskuvllii, loahpahuuvon joatkkaskuvllii ja rávisolbmuidoahpahussii, fertejit oazžut saji ovdánahttit iežaset iešvuoda heivehuvvon mihtuid ja bargovugiid bokte.

1.3 Oktasašáigi skuvllas galgá eanaš mannat fágalaš ovdánahttinbargui ja profešuvdnafágalaš ovtasbargui fágaoahpaheddjiid premissaid vuodul. Fágaoahpaheddjiid kollegiála ovtasbargu nanne skuvlakvalitehta ja berre álkit sáhttit maiddá čađahuvvot digitálalaččat ja skuvllaid ja skuvlašlájaid rastá.

1.4 Skuvlafágaid oahppoplánat ja árvvoštallanortnegat fertejit čielgasit defineret vurdojuvvon progrešuvnna ja fágalaš dási oahpaheami čielga mihtuid bokte olles skuvlamannolagas. Vai sihkkarastá ahte buot oahppit ohppet dan maid galget, de berre ávkkástallat heivehahtti ja differensierejuvvon progrešuvnna vejolašvuodaid.

1.5 Jus buot ohppiin galget leat eavttut mat leat ávkin sidjiide go čuvvot joatkkaskuvlla oahpahusa, de dárbbášuvvojit differensierejuvvon sisaváldingáibádusat ja čuokkesrájit iešguđet oahpposurggiin. Erenoamáš dehálaš lea ásahit čuokkesrájá studerenráhkkanahhti mannolaga sisaváldimii. Ohppiide geain eai leat dárbbášlaš fágalaš eavttut, ferte fálojuvvot heivehuvvon oahppoprográmma dahje lassi ráhkkananjahki.

1.6 Joatkkaskuvllas sihke fidnofágalaš ja studerenráhkkanahhti prográmmat fertejit eanet sáhttit váikkuhit mánngabealáš skuvlafálaldahkii dainna lágiin ahte besset ovdánahttit iežaset iešvuoda. Lektor 2-ortnet, mas fágaolbmo bargoeallimis leat mielde ráhkadeamen oahppoplánavuđot oahpahušláhčosiid, berre viiddiduvvot eambbo fágaide go dušše reálfága.

1.7 Oahppospesialiserema ja eará studerenráhkkanahhti prográmmaid ohppiid ferte buorebut ráhkkanahhtit viidasit oahpuide. Rámmaeavttuid nugo ruhtadeapmi skuvlaeaggádis, dohkálaš oahpaheddjiid fidnen, ohppiid fágalaš dási prográmmaálggus ja oktavuoha akademijain ferte buoriduvvot.

1.8 Jus fidnofágat galget geasuhit, de servodat ferte fuolahit doarvái oahpposajiid ja oahpahusveaga geas sihke lea fágaoahppu, pedagogalaš oahppu ja bargohárjáneapmi fágasuorggis mas oahpahit. Fágalaš gelbbolaš oahpaheaddji galgá čuovvulit ohppiid bargoeallinpráksis ovtas doaimmain.

1.9 Eanet oahppit geain lea fágareive ja háliidit viidásit oahpu váldit iežaset fágasuorggis, berrejit oažžut vejolašvuoda válljet alit oahpu fidnofágalaš mannolaga (Y-geainnu).

2. Áigi oahpahussii

Oahpahus lea skuvlla vuodđobargu. Byrokraatiija, ođđa árvvoštallanvuogit, heterogena oahppijoavkkut ja oahppanresurssat main lea heajos kvalitehta, dahket áddjábun addit buori oahpahusa. Vai sihkkarastá doarvái áiggi dása, de oahpahusdoaba ferte definerejuvvot čielgasit, ja oahppit fertejit oažžut jahketiibmalogu maidda sis lea riekti.

NOROGGA LEKTORSEARVI OAIIVILDA:

2.1 Oahpahusláhka, ii ge skuvlaeaigát, dat galgá defineret oahpahusdoahpaga, vai doaimmat fágaoahpaheaddji pedagogalaš láhčosa olggobealde eai sáhte buhttet oahpahusa.

2.2 Oahpahus lea go lektor dahje oahpaheaddji oahpaha ohppiid ja bargá ovttas singuin fága oahppoplána mielde, lea oassi oahpaheaddji pedagogalaš láhčosis, dagaha ovda- ja/dahje manjebarggu ja lea vuodđu fága árvvoštallamii.

2.3 Skuvlahálddahuš galgá fuolahit ahte juohke pedagogalaš bargi oažžut doarvái áiggi oahpahussii, ovda- ja manjebargguide ja fágalaččat čuovvulit juohke oahppi. Gulahallanoahpaheaddji galgá ieš beassat hálidet áiggi čuovvulan dihtii ohppiid.

2.4 Skuvla galgá guoddit ovddasvástádusa dasa ahte oahppit ožžot jahketiibmalogu masa sis lea riekti juohke fágas, oahpahusa bokte maid dohkálaš oahpahusveahka čadaha. Dán galgá dokumenteret, ja plánemis galgá váldit vuhtii vurdojuvvon tiibmamassin eksámeniid ja sullasaččaid geažil.

2.5 Skuvlahálddahuš ii galgga váldit tiimmaid skuvlafágas doaimmaide ja prošeavttaide maid fágaoahpaheaddji ii sáhte heivehit oahpahussii oahppoplána mielde.

2.6 Stáhtalaš eiseválddit galget ovttasráđiid profešuvnnain ráhkadit digitála reaidduid, maiddá goanstajirpmiin, mat sáhttet leat doarjjan oahpahus- ja árvvoštallanbarggus. Dákkár barggu ulbmil galgá leat loktet oahpahusa kvalitehta.

Jávkadit áigesuollagiid ja byrokraatiija

Lektorat ja oahpaheaddjit berrejit geavahit eanaš oasi iežaset áiggis oahpahusvuđot bargui. Olu raporterem ja dokumentašuvdna skuvllas lea dárbbasmeahtun. Digitála reaidduid geavaheapmi ferte álkidahttit barggu.

NOROGGA LEKTORSEARVI OAIIVILDA:

2.7 Buot ođđa raporterengáibádusaid dahje bargguid oktavuodas galgá fágaoahpaheaddji áigegeavaheapmi árvvoštallojuvvot, ja maid eará bargguid galgá geahpedit. Hálddahušbargit berrejit čállit raporteremiid.

2.8 Dábálaččat galget njálmmálaš máhcahagat ohppiide leat doarvái. Čálalaš máhcahat ferte leat juohke oahpaheaddji duohken.

2.9 Lektorat ja oahpaheaddjit eai galgga dábálaččat bargat bargguid mat gullet eará profešuvnnaide dahje fidnojoavkkuide, omd. dearvvašvuodadivššárii, sosiálaoahpaheaddjái, minortehtaráđdeaddái, bassái, viessohoaiddárii ja IT- dahje hálddahušbargiide.

2.10 Rusttegat ja IT-vuogádagat fertejit heivehuvvot ja doaimmahuvvot nu, ahte oahpahusveahka sáhtta bargat beaktilit. Bargoaddi vuogádagat fertejit gulahallat, vai oahpaheaddji oažžu áiggi bargat iežas fágaiiguin ja ohppiiguin.

3. Demokráhtalaš ja rabas skuvla

Skuvlla bargiin lea viiddes cealkinfriddjavuohta dili birra skuvllas. Norgga Lektorsearvi háliida eanet rabasvuođa skuvllas ja skuvlla birra.

NOROGGA LEKTORSEARVI OAIVVILDA:

3.1 Lektorat ja oahpaheaddjit galget hábmet deháleamos ideálad min demokratiijas, ja galget friija beassat čalmmustahttit sihke historjjá, servodatáššiid ja fágalaš debáhtaid iešguđet perspektiivvaid, nu guhká go árvvoštallet dán ovddideamen oahpahusa ulbmila. Ii berre dákkár perspektiivvaid oahppama objektiivvalaččat dulkot loavkašuhttin.

3.2 Vai sihkkarastá cealkinfriddjavuođa, de galgá skuvllas sáhttit boastut áddet ja boastut áddejuvvot. Jus oahppit reagerejit juogamasa maid oahpaheaddji lea dadjan, de hálldahus ferte láhčit dili nu ahte riidu čovdojuvvo nu vuolimus dásis go vejolaš.

3.3 Skuvlaeaiggádat ja skuvlahálldahus berrejit movttiidahttit bargiid searvat almmolaš digaštallamii. Skuvlla bargit sáhttet hállat friija skuvlapolitihka ja skuvladili birra masa jávohisvuođageasku ii guoskka go eai leat hállamin bargoaddi namas. Bargoaddi ii sáhte oppalaččat gáibidit geavahit virggálašgeainnu ovdal go bargit celket oaiviliiddiset almmolaččat.

3.4 Lektoris lea profeššunealla geatnegasvuohta addit iežas fágalaš árvvoštallamiid ja áššálaččat čuvget almmolašvuođas skuvlla árgabeaivvi birra. Dákkár geatnegasvuohta ii rihko bargi lojaliteatgeatnegasvuođa.

3.5 Dieđut beaivválaš doaimma, plánaid, oahpahusgealbba, bohtosiid ja ovttaskas skuvlla olgguldas oktavuodaid birra galget leat rabas almmolašvuhtii. Dieđut oahpaheaddji oahpu ja fágalaš čiekŋudeami birra galget maiddái leat olámuttus almmolašvuhtii.

3.6 Sihke bargiid ja ohppiid personsuodjalus ja persovnnalaš integritehta ferte fuolahuvvot.

4. Gelbbolaš oahpaheaddjit buohkaide

Lektoris lea dehálaš rolla ohppiid oahppanproseassas. Lektorat ja oahpaheaddjit geain lea alla fágalaš gealbu, áddet buoret ohppiidbohtosiid ja váikkuhit ohppiid sosiála mobilitehtii. Oahppit ánsšášit oahpaheddjiid geain lea fágalaš čiekŋudeapmi fágain main oahpahit. Danne lektor- ja oahpaheaddjitihttelat fertejit suodjaluvvot, ja norgga skuvla ferte oažžut gealbogáibádusaid buot cehkiin buot fágain. Digitála rusttegiid geavaheapmi skuvllas eaktuda gelbbolaš oahpaheddjiid geat máhttet árvvoštallat ja mearridit mii lea heivvolaš geavaheapmi, skuvlla ulbmila vuođu.

NOROGGA LEKTORSEARVI OAIVVILDA:

4.1 Buot ohppiin lea riekti dohkálaš oahpaheaddjai. Oahpahuslága vejolašvuohta gaskaboddosaččat virgádit ferte sihkkojuvvot.

4.2 Lektor- ja oahpaheaddjitihttelat fertejit suodjaluvvot ja ferte árvvoštallat ásahit sertifiserenortnega.

4.3 Norga dárbbáša geatnegahtti guhkesáiggeplána alit gealbogáibádusaide skuvllas.

4.4 Gealbogáibádusat berrejit vástidit fága dássái. Vuodđoskuvllas buot oahpaheddjiin berre leat unnimus okta jahki fágalaš čiekŋudeapmi (60 oahppočuoggá) iežaset oahpahusfágain.

4.5 Joatkkaskuvllas ferte dálá 60 oahppočuoggásaš gáibádus guoskat buot oahpaheddjiide.

4.6 Lektorat ja oahpaheaddjit geat biddjojit oahpahit fágain main sis ii leat čiekŋudeapmi, fertejit oažžut rievtti váldit dárbblaš joatkkaoahpu ovttá jagi siste. Guhkesáigge mihttun berrejit buohkain, geat oahpahit prográmmafágain, ja dađistaga buot oahpaheddjiin joatkkaskuvllas leat unnimus 90 oahppočuoggá oahpahusfága čiekŋudeamis. Joatkkaoahppovuogádat ja lektorprográmmat fertejit hábmejuvvot dán vuodul.

4.7 Lektorat geain lea mastergráda dahje váldofága, galget hábalaččat oažžut oahpahusa iežaset váldofágas. Relevánta fágagealbu oahpahusfágas galgá vuoruhuvvot. Ferte leat oktavuohka gaskal oahpaheaddji fágalaš čiekŋudeami ja oahpahusfágaid.

4.8 Rektora árvoštallan das mii lea relevánta oahpahusgealbu, ferte kvalitehtasihkkarastojuvvot nátionála njuolggadusaid vuodul.

4.9 Lektorat ja oahpaheaddjit fertejit ieža mearridit geavahit go iežaset ohppiide digitála reaidduid iežaset fágain.

Lassi- ja joatkkaoahppu

Oahppit ja servodat dárbbášit áigeguovdilastojuvvon lektoriid ja oahpaheddjiid. Almmolaš skuvlaeaiggádat leat geatnegahtton kártet ja plánat gealbovdáneami dárbbu. Lektoriin ja oahpaheddjiin lea seamma stuorra dárbu jámma fágalaš ođasmahttimii go olu eará fidnut main dát lea lágas mearriduvvon. Relevánta lassi- ja joatkkaoahppu fágalaš dohkálaš dásis ferte fállot buohkaide skuvllas.

NOROGGA LEKTORSEARVI OAIIVILDA:

4.10 Lektorat ja oahpaheaddjit fertejit oažžut lánkaásahusas mearriduvvon rievtti jahnkáš lassiohppui mii lea relevánta sin fágalaš viidasitovdáneapmái.

4.11 Lektorat ja oahpaheaddjit fertejit oažžut lánkaásahusas mearriduvvon rievtti relevánta joatkkaohppui juohke viđat jagi.

4.12 Bargiide ferte addit virgelobi bálkkáin mii oktiivástida joatkkaoahpuin oahppohivvodaain.

4.13 Nátionála bearráigeahčču oahpahuslága hárrái ferte čađahuvvot albmanahttin dihtii mat skuvlaeaiggádat dat duođas fáallet lassi- ja joatkkaoahpu fágalaš sisdoaluin.

4.14 Joatkkaoahppofálaldagas ferte leat buorre kvalitehta ja organiserejuvvot nu, ahte lassi- ja joatkkaoahpu sáhtá kombineret lektor- dahje oahpaheaddjibargguin.

4.15 Lassioahppu ferte áimmahuššat lektoriid ja oahpaheddjiid iešguđet profešuvdnafágalaš dárbbuid vuodđoskuvllas ja joatkkaskuvllas.

4.16 Fágalaš lassi- ja joatkkaoahppofálaldagat berrejit fátmastit mo digitála reaidduid, dása gullá goanstajerbmi, sáhtá geavahit ohppiid oahppandoarjjan.

4.17 Fágaoahpaheaddjis lea iešheanalaš profeššunealla ovddasvástádus jearahit dárbblaš lassi- ja joatkkaoahpu ja doalahit iežas áigeguovdil iežas fágasuorggis, bargoaigešiehtadus rámmaid siskkobealde.

Karriearageainnut

Buorre skuvla lea sorjavaš das ahte lektorat ja oahpaheaddjit besset ovdánahttit iežaset oahpaheaddjin olles fidnkarrieara áigge. Oahpahusveaga fágagealbu addá lasseárvvu vuodđooahpahusa buot osiin. Fertejit gávdnot fágalaš karriearageainnut skuvllas, eai dušše hálldahuslaš geainnut.

NOROGGA LEKTORSEARVI OAIIVILDA:

4.18 Vierisgiela ja eangalsgiela lektorat ja oahpaheaddjit fertejit jámma oažžut fálaldaga relevánta lassioahpu birra olgoriikkas, man bargoadi máksá ja heiveha, vejolaččat stipeandaortnega bokte.

4.19 Fágaoahpaheaddjit geat eai gávnnat relevánta ja dárbbaslaš fágagealbbu Norggas, berrejit oažžut dan olgoriikkas lassi- dahje joatkkaoahppun.

4.20 Ferte ráhkaduvvot ollislaš vuogádat skuvllas mas leat fágalaš karriearageainnut mat eai doalvvo oahpaheddjiid eret luohkkálanjas. Bargodilli ja bálkávuoádat ferte dahkat vejolažžan rekruteret ja doalahit buoremus oahpaheddjiid ja lektoriid luohkkálanjas.

4.21 Fertejit ásahuvvot oktasaš nationála rámmat spesialiserejuvvon funkšuvnnaide dahje rollaide skuvllas, main daid vuordámušat oktiivástidit várrejuvvon áigeresursii. Bargoadi galgá láchčit dili nu ahte spesialista, dábálaš oahpahusa lassin, beassá váikkuhit gealboloktemii ovtta iežas mielbargiiguin.

4.22 Fertejit ásahuvvot eanet lotnolas virggit gaskal vuodđooahpahusa ja universitehta- ja allaskuvlasektora. «Lektor-doavttirgráda» lokte skuvlakvalitehta, nanne oahpaheaddjifidnu stáhtusa ja addá eanet luohkkálatnjadutkama mas lea alla kvalitehta.

4.23 Skuvla berre šaddat geasuheaddji bargosadjin lektoriidda geain lea doavttirgráda. Dát addá skuvllaide eanet lektoriid geain lea erenoamášgealbu, ja addá eanet práksislagaš skuvladutkama.

5. Alit oahppu

Kvalitehta ferte leat guovddášis olles universitehta- ja allaskuvlasektoris. Alit oahpus Norggas galgá doallat alla riikkaidgaskasaš standárda. Nana buori oahpahusa ferte rábmot buorebut akademijas.

NOROGGA LEKTORSEARVI OAIIVILDA:

5.1 Alit oahpu oahpahusa sisdoallu galgá doallat alla riikkaidgaskasaš standárda. Berre leat rabasvuohta oahpposaji kvalitehta ja kvalitehtaspiehkastemiid birra, ja dát dieđut berrejit leat álkit olámuttus studeanttaide ja almmolašvuhtii.

5.2 Alit oahppoásahusaid ja studerenráhkkanahhti oahppoprográmmaid ovtasbargu ferte nannejuvvot buriid struktuvrraid ásaheami ja ovddideami bokte. Bargu sihkarastit kvalitehta alit ohppui berre čadnojuvvot skuvlla studerenráhkkanahhti prográmmaid kvalitehtasihhkarastimii.

5.3 Buriid oahpaheddjiid ferte dohkkehit oahpahusfágalaš gealbbu ja karriearavejolašvuodaid gáibádusaid vuodul nugo meriterenortnegiid ja juhkkjuvvon virggit.

5.4 Práksisis alit oahpus galgá leat čielga definerejuvvon oahppanjoavssus.

5.5 Universitehtat ja allaskuvllat ja joatkkaskuvllat berrejit vuoruhit ovtasbargat ráhkadit dohkálaš árvvoštallanvugiid skuvllas. Dát lea erenoamáš dehálaš, go goanstajierpmi geavaheapmi gáibida leat dihtomielalaš das maid oahpahus sáhtta ja berre leat.

Lektor- ja oahpaheaddjioahput

Skuvlla servodathuksejeddji rolla ja lektora mearkkašupmi skuvlla kvalitehtii dahká dehálažžan ain loktet lektor- ja oahpaheaddjioahpuid kvalitehta gáibádusaid.

NOROGGA LEKTORSEARVI OAIIVILDA:

5.6 Lektoroahppu ja vuodđoskuvlaoahppu galgá leat dutkanvuđot, galgá deattuhit oahpahusfágaid ja addit duohta vejolašvuoda buori fágalaš čieknudeapmái. Skuvlla fágaid oahpahus galgá leat hui lahka universitehtaid diedáfágaid.

5.7 Berrejit leat alla sisaváldingáibádusat buot oahpaheaddjioahpuide. Fágain maid háliida studeret ja main háliida oahpahit, berre unnimusat vuordit muttágis alla dásái.

5.8 Lektorprográmmat fertejit oažžut seamma ekonomalaš insentiivvaid go oahpaheaddjioahput, ja buot oahpaheaddjioahput galget jámma árvvoštallojuvvot nationála kvalitehtasihkkarastinvuogádaga bokte.

5.9 Lea buorre ohppiide ahte oahpaheaddjioahput dál leat loktejuvvon masterdásái. Vai čálmusta iešguđet oahpaheaddjioahpuid akademalaš profiilla ja fágalaš čieknudeami dási erohusaid, de berrejit vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpu masterkandidáhtat oažžut vuodđoskuvlaoahpaheaddji-tihttela, ja tihttelat lektor ja lektor lasáhusain ges geavahuvvojit kandidáhtaid birra geain lea fágalaš čieknudeapmi lektorprográmmain ja praktihkalaš-pedagogalaš oahpus. Lektorat geain lea doavttirgráda, berrejit oažžut sierra tihttela.

5.10 Buorre gulahallan gaskal oahpaheaddjiskuvllaid ja oahpaheddjiid práksissuorggis lea váldofáktor buoret kvalitehtii oahpuin. Oahpaheaddjiskuvllat berrejit ieža jámma oahpahit skuvllas dain cehkiin maidda skuvlejit kandidáhtaid.

5.11 Práksisoahpaheddjiin berrejit leat unnimus vihtta ja jagi oahpahushárjáneapmi ja váldofága- dahje masterdásái relevánta fágas.

5.12 Galgá leat bákkolaš studeanttaide searvat práksisskuvlla fágalaš searvevuhtii, ee. vai ožžot hárjáneami ruovttu-skuvlla-ovttasbargguin ja ovttasbargat eará profešuvnnaiguin.

5.13 Máhttu geavahit digitála oahppananalysa berre leat mielde buot lektor- ja oahpaheaddjioahpuin.

5.14 Buot lektor- ja oahpaheaddjioahput fertejit oahpahit mo digitála reaidduid sáhtta geavahit oahppandoarjjan ohppiid fágalaš ja kognitiiva láddama ja fága iešvuoda vuodul. Studeanttat fertejit oahppat geavahit reaidduid kritihkalaš ja dihtomielalaš láhkai.

Praktihkalaš-pedagogalaš oahppu (PPU)

Mastergráda oktan PPU:in lea deháleamos geaidnu fidnkarrierii skuvllas akademihkkariidda ja eará profešuvnnaide main lea dahje ii leat fidnohárjáneapmi, ja PPU-oahppu berre danne oažžut eanet nationála fuomášumi.

NOROGGA LEKTORSEARVI OAIIVILDA:

5.15 PPU-oahput berrejit oažžut eanet nationála fuomášumi. Universitehtaid ja allaskuvllaid PPU-prográmmaid kvalitehta ferte nationála kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii.

5.16 Berre geahččaluvvot bálkáduvvon vuorrobargoortnet gos bargi váldá teorijja universitehtas dahje allaskuvllas dálá PPU sadjái. Ulbmil lea addit buoret práksisortnegiid ja ovdánahttit ovttasbarggu gaskal práksisskuvllaid ja UH-sektora.

6. Profeššunealla skuvlahálddahus

Buorit skuvlajodiheddjiin lea skuvlafágalaš ja pedagogalaš duogáš, sii árvvusatnet alla dohkálaš lektoriid ja oahpaheddjiid ja vuođđuda ovdánahttinbarggu fágaoahpaheddjiid árvvoštallamiidda. Doaibmabijut maid ii sáhte čatnat njuolga fágaide, fertejit beaktomihtiduvvot ja árvvoštallojuvvot kritihkalaččat.

NOROGGA LEKTORSEARVI OAIVVILDA:

6.1 Lea skuvlahálddahusa ovddasvástádus ahte dohkálaš oahpaheaddjit jodihit ohppiid oahppandoaimmaid.

6.2 Skuvlahálddahusa deháleamos bargu lea rekruteret, doalahit ja viidasit ovdánahttit bargoveaga mas leat alla dohkálaš lektorat ja oahpaheaddjit. Galgá vuođuštuvvot fágalaččat, ii ge ekonomalaččat, go virgealmmuhusas ohcá dahje virgáda oahpaheddjiid mastergráda haga.

6.3 Rektoris ja pedagogalaš jodiheamis galget leat unnimustá 60 oahppočuoggá jodiheamis ja pedagogalaš duogáš, ja sis berre dábalaččat leat oahpahushárjáneapmi seamma skuvlašlágas. Sáhtá virgádit jus eaktuduvvo váldit 60 oahppočuoggá jodiheamis golmma jagi siste. Gaskajodiheddjiin galgá leat oahpahusgeatnegasvuohta.

6.4 Plánenbeivviid sisdoallu galgá álo ságaškuššojuvvot luohhtámušolbmui, ja plánenbeivviin berre leat dat fágalaš sisdoallu maid oahpahusveahka oaivvilda buoremusat nannet ohppiid fágalaš ovdáneami.

6.5 Skuvla dárbbáša sihke buriid fágajodiheddjiid ja jodiheddjiid geain lea bargoveahkaovddasvástádus. Skuvllas ferte leat profeššunealla fágagealbu bargoveagahálddašeamis, ja bargoveahkapolitihkka galgá vuođđuduvvot buori bealálašovttasbargui, ja dan galget bargit dovdat.

6.6 Buorre skuvlabiras sihkkarastojuvvo buoremusat buori searvevuodáhuksejeaddji práksisa bokte mii lea čadnon fágaide ja oahpahussii. Skuvlafágaid sisdoallu ja bargovuogit leat guovddáš fáktorat lihkostuvvat givssidaneastadeaddji bargguin.

7. Ovddasvástáduslaš skuvlaeaiggádat

Skuvlaeaiggát ferte fuolahit ahte skuvllas leat doarvái resurssat, ja ahte jodihuvvo lágaid ja šiehtadusaid mielde. Gelbbolaš bargoveahka galgá oahpahit skuvllas. Skuvlaeaiggádis lea ovddasvástádus dasa ahte buot oahppit ožžot doarvái digitála oahppandoarjaga.

NOROGGA LEKTORSEARVI OAIVVILDA:

7.1. Vai oahppit galget oažžut dan buoremus oahppama go vejolaš, de fágalaš ja pedagogalaš árvvoštallamat ja gáibádus dearvvasvuhtii, birrasii ja sihkkarvuhtii galget leat vuođđun go joavkosturrodat ja joavkočoahkkádus mearriduvvo. Nuoraidskuvllas ja studerenráhkkanahhti oahppoprográmmain ii galgga joavkosturrodat leat stuorát go 24 oahppi.

7.2 Gáibiduvvojit doarvái áigi ja dohkálaš, hárjánan bagadallit bures bagadallat aittooahppan oahpaheddjiid. Ferte várret doarvái áiggi ja resurssaid bagadallat aittooahppan oahpaheddjiid.

7.3 Skuvlaeaiggádis lea erenoamáš ovddasvástádus sihkkarastit dan ahte oahppit leat doarvái ráhkkanan joatkit boahpte dásis skuvllas.

7.4 Oahpaheddjiid ja ohppiid gorri lea dehálaš vai sáhtá addit buot ohppiide buori heivehuvvon oahpahusa.

7.5 Skuvla lea čálgobuorri buohkaide. Buorre almmolaš skuvla berre leat buori skuvlafálaldaga geađejuolgi. Priváhtaskuvllat ja eará oahpahusfálaldagat leat positiivvalaččat lasáhussan.

7.6 Skuvlaeaiggát galgá sihkkarastit ahte juohke oahppis leat dárbbášlaš resurssat nugo oahppogirjiit, oahppiliseanssat pedagogalaš páhkaide ja vuogádagaide main lea goanstajierbmi.

7.7 Skuvlaeaiggát ferte sihkkarastit ahte oahpaheaddjit ožžot gealbbu árvvoštallat goanstajierbmereaidduid, ja ahte dása várrejuvvo áigi.

7.8 Skuvlaeaiggádat fertejit láhčit dili olgomátkkiide ja internašunaliseremii.

7.9 Go skuvlla bargit servet internašunaliserenprošeavttaide, de skuvlaeaiggát ferte láhčit dili nu ahte bargi sáhtá searvat, nu ahte bargonoađđi ii lassán menddo olu. Jus bargonoađđi lassána, de dát ferte bálkábuhtaduvvot. Skuvlaeaiggát ferte álkidahttit proseassa álggahit, searvat ja oažžut ekonomalaš gokčama leat mielde internašunaliserenprošeavttas.

Oadjebas bargosadji

Lektoriin ja oahpaheddjiin lea seamma riekti dohkálaš bargobirrasii go bargiin eará bargosajiin. Oahppivoigatvuođat eai galgga čuohcat bargiid dearvvašvuhtii, oadjebasvuhtii ja riektesihkkarvuhtii.

NOROGA LEKTORSEARVI OAIVVILDA:

7.10 Buori psykososiála birrasa deháleamos bargu dáhpáhuvvá luohkkálanjas. Buorit luohkkábirrasat ja dihtomielalaš bargu ohppiid guottuiguin lea dehálaš eastadan dihtii givssideami. Bargu oadjebas ja buriid oahppanbirrasiiguin ferte fátmmastit buohkaid, maiddá ohppiid geain lea stuorra oahppanpotensiála.

7.11 Doaibmangeatnegasvuohta givssideami vuostá gáibida gealbbu, erenoamážit skuvlahálddahasas. Bargit fertejit oahpahuvvot albmanahttit ja gieđahallat givssideami, vealaheami ja eará loavkašuhhtiimiid.

7.12 Láhka ferte áimmahuššat oahpaheddjiid riektesihkkarvuođa buorebut oahppiáššiin. Jus leat sivahallamat lektora dahje oahpaheaddji vuostá, de áššegeahčadeapmi, kontradikšuvdna ja áššejohtu čađahuvvo dakkaviđe.

7.13 Veahkaváldi ja áitagat skuvllas leat duođalaš bargobirasválttisvuohta man ferte buorebut eastadii. Skuvlahálddahas ferte addit bargiide dárbbášlaš skuvlema, das galget leat ođasmahtton riskaárvvoštallamat, gearggusvuođarutiinnat ja čađahit praktihkalaš hárbhusaid bargiide.

7.14 Buot lihkohisvuođat ja veahkaváldedáhpáhusat galget dieđihuvvot spiehkastahkan. Rágggáštusvuloš dáhpáhusaid galget váidojuvvot politiijaide, ja dat lea skuvlaeaiggáda ja skuvlahálddahusa ovddasvástádus.

7.15 Vai sihkkarastá ahte skuvla lea oadjebas bargosadji, de berrejit oahppit joatkkaskuvllas geat láhtejit nu ahte vahágahttet bargiid ja mielohppiid, álkit massit dábálaš skuvlasaji.

8. Buorre skuvlakvalitehta olles riikkas

Buot ohppiin lea riekti ollislaš vuodđooahpahussii. Ollislaš máhttovuogádat skuvladutkama várás lea dárbbášlaš vai sihkkarastá alla fágalaš dási norgga skuvllas.

NOROGA LEKTORSEARVI OAIIVILDA:

8.1 Norgga skuvla dárbbáša ollislaš máhttovuogádaga mii sáhtta addit buoret skuvladutkama. Kvantitatiiva dutkanbuktosiid lohku ferte lasihuvvot. Oahpahusdutkan berre čoahkkáigessojuvvot ja gaskkustuvvot práksissuorgái, ee. oahpahusgirjerádjosa ásaheami ja hálddašeami bokte skuvlasuorggi várás.

8.2 Norgga skuvllas galgá leat alla fágalaš dássi. Nationála geahččaleamit, skuvlabuvttusindikáhtor ja riikkaidgaskasaš komparatiiva dutkosat skuvlla kvalitehtas leat dehálaččat almmolaš digaštallamis skuvlla birra. Skuvlakvalitehta mihtideamit berrejit maiddá mihtidit oahpahusveaga gealbbu beavttu.

8.3 Skuvllat galget geavahišgoahtit kvalitehta- ja spiehkastatvuogádagaid mat fuomášit tiibmaunnidemiid, dohkálaš oahpaheddjiid váilli, fágaoahpohis olbmuid geavaheapmi, tiimmaid main ii leat oahpaheaddji, dohkketmeahtun bargodilli ja sullasaččaid.

8.4 Go oahpahus addojuvvo gáiddusoahpahussan, de skuvlaeaiggát ferte leat erenoamáš fuolalaš sihkkarastit ohppiid oahppanbirrasa ja bargiid bargobirrasa. Gáiddusoahpahusa geavaheami ferte váldit vuhtii lágaid ja šiehtadusaid, bargoáigešiehtadusa ja ohppiid rievtti unnimustiibmalohkui fágas.

8.5 Goanstajierbmi boahká oázžut eanet saji sihke skuvllas ja servodagas muđui. Skuvlaeaiggát ferte sihkkarastit ahte buot oahppit skuvllas besset seamma olu geavahit digitála reaidduid.

8.6 Digitála reaiddut, dása gullá goanstajierbmi, eai galgga geavahuvvot dahje implementerejuvvot skuvllii dan láhkai ahte dat caggá ohppiid iešovdáneami ja iešheanalaš kognitiiva gálggaid háhkama.

8.7 Juohke fylkkagielddas ferte leat fálaldat ohppiide joatkkaskuvllas, vai sii sáhttet váldit oasi iežaset oahpus olgoriikkas. Buot Jo3-luohkáid lektorat ja oahpaheaddjit galget sáhttit vuolgat fágamátkái olgoriikii iežas luohkain jus sin mielas dat lea ulbmillaš oahppan- ja oahppahábmenperspektiivvas.

9. Árvvoštallan

Árvvoštallan galgá veahkehit oahppama ja mitalit maid oahppi máhtta. Oahppoávdnasat ja oahpahusláhčosat fertejit sihkkarastit ohppiide einnotahttivuođa ja bealátkeahtesvuoda árvvoštallamis. Fágaoahpaheaddji galgá árvvoštallat lea go oppalašárvosátneárvvoštallan dohkálaš. Lea dehálaš sihkkarastit ahte fágaoahpaheaddji lea bures dohkálaš, ja ahte addojuvvo doarvái áigi árvvoštallanbargui ja fálojuvvo lassioahppu árvvoštallamis. Eksámen lea dehálaš oassi árvvoštallanbarggus, ja guovddáš eiseválddit ja skuvlaeaiggát fertejit doarvái áigerámmaid ja bálkábuhtadeami bokte láhčit dili nu ahte alla dohkálaš oahpaheaddjit váldet badjelasaset sensorbarggu.

NOROGA LEKTORSEARVI OAIIVILDA:

9.1 Oahpaheaddji geas lea gealbu oahpahusfágas, galgá árvvoštallat ohppiid fágamáhtu ja gálggaid. Oahppit eai galgga árvvoštallojuvvot sosiála ja emotionála gálggaid vuodul. Go árvvoštallá fágaidrasttideaddji fáttáid ja fágaidrasttideaddji eksámena, de fágaoahpaheaddji galgá dušše árvvoštallat gealbomihttomeriid iežas fágas. Árvvoštallanvuogádagat fertejit

hehttet rektoriid, skuvlaeaiggádiid dahje eiseválddiid bággemis fágaoahpaheddjiid ja sensoriid diktít ohppiid ceavzit.

9.2 Jus galgá leat árvvoštallanvuodđu, de oahppit fertejit leat oahpahusas ja searvat aktiivvalaččat. Dát guoská maiddá vuodđoskuvllas.

9.3 Árvosánit bagadit ohppiid fágalaš dásis ja progreshuvnnas ja leat lunddolaš oassi árvvoštallamis, go oahpaheaddji mielas dat lea ulbmillaš.

9.4 Árvosánit ortnegis ja láhttemis leat dárbbalaš reaidu njulget dohkketmeahttun láhttema.

9.5 Oahpaheddjiid autonomiijas árvvoštallanvuogádaga badjel lea hui stuorra mearkkašupmi buori árvvoštallamii. Jus oahppit galget oažžut buriid máhcahagaid ja oažžut buori oahppanjoksosa, de lektorat ja oahpaheaddjit fertejit jámma oažžut vejolašvuoda viidásit ovdánahttit ja buoridit iežaset árvvoštallangealbbu.

9.6 Oppalašárvosátneárvvoštallama nationála ja báikkálaš njuolggadusat fertejit sihkkarastit ahte oahpaheddjiid fágalaš árvvoštallan iešalddis galgá deattuhuvvot sakka. Dákkár njuolggadusain ferte boahit ovdan ahte dušše groava meattáhusat, bealátvuolta dahje eará duođalaš spiehkastagat sáhttet rievdadit árvosáni jus váidojuvvo.

9.7 Norgga skuvllas lea stuora erohusat árvvoštallanpráksis ja dárbbalaš eanet gealboloktema fágadásis vai oahpahusveaga árvvoštallangealbu fágain galgá ain ovdánit.

9.8 Ođđa sensorat berrejit unnimustá leat oahpahan guokte oahppibuolvva fágas iežas skuvlašlájás.

9.9 Guovddáš addon čálalaš eksámena lávdegottiid miellahtut berrejit jámma lonuhuvvot. Guhkimus funkšuvdnaáigi ii berre dábaččat leat eambbo go 7 jagi.

Seamma árvvoštallanrámmat

Norgga skuvlla eksámen- ja árvvoštallanvuogádagat fertejit leat luohtehahttit ja sihkkarastit ahte oahppit árvvoštallojuvvojit seamma vuodu vuodul, ja ahte juohke oahppi árvvoštallojuvvo iežas duohta máhtu ja gálggaid vuodul fágas.

NOROGGA LEKTORSEARVI OAIVVILDA:

9.10 Eksámen galgá doalahuvvot norgga skuvllas. Eksámena kvalitehta sihkkarastá olgguldas sensor. Nuoraidskuvla ja studerenráhkkanahhti oahppoprográmma galgá loahpahuvvot guovddáš addon čálalaš eksámeniin mas lea olgguldas sensura. Sihke nuoraidceahkki ja joatkkaskuvla galgá loahpahuvvot njálmmálaš eksámeniin unnimus ovtta fágas.

9.11 Čálalaš loahppaeksámenis vuodđo- ja joatkkaskuvllas fertejit leat seamma rámmat eksámenčadaheamis. Garrasat ja njuovžilat veahkkeneavvodárkkisteapmi lea šaddan dárbbalažžan vai sáhtta sihkkarastit seammaárvosaš árvvoštallama ohppiid gealbbus, maiddá go leat boahán iešguđetlágan goanstajierpmi.

9.12 Eksámenortnegiin galget leat bargobihttášlájat mat dahket vejolažžan ohppiide buot dásiin čájehit máhtu ja gálggaid. Guovtteoasat čálalaš eksámen, veahkkeneavvuiguin dahje daid haga, sáhtta buoremusat mihtidit gealbbu dásiin ja berre ásahuvvot buot fágaide gos dat lea vejolaš.

9.13 Sihke oppalašárvosátneárvoštallan ja buot eksámenvuogit galget leat individuála árvoštallan oahppi máhtus ja gálggain fágas. Eksámenortnegat ja bargobihttáráhkadeamit fertejit sihkkarastit ahte oahppi ieš beassá čájehit iežas máhtu ja gálggaid fágas. Eksámen ferte danne organiserejuvvot nu, ahte goanstajierpmi geavaheapmi lea teknihkalaččat veadjemeahttun.

9.14 Eksámen- ja oppalašárvosániid nationála árvoštallaneavttut ja -norpmat fertejit leat aiddolaččabut. Báikkálaš addon eksámen dárbbáša čielga nationála njuolggadusaid.

9.15 Máhppaárvoštallan sáhtta leat oassi dađistaga árvoštallamis jus fágaoahpaheaddji mielas dat lea heivvolaš, muhto dat ii sáhte buhttet eksámena.

10. Heivehuvvon oahpahus buohkaide

Buot ohppiin galgá leat duohta riekti heivehuvvon oahpahussii mas dohkálaš oahpaheaddjit oahpahit. Buot oahppit, maiddá joatkkaskuvlla oahppit, fertejit oažžut rievtti čavgejuvvon oahpaheapmái go leat bázahallan dábálaš progrešuvnnas. Heiveheami ja láchima árvoštallamiin ferte ohppiid buoremus deattuhuvvot. Oahppit eai galgga suddjet dárbbášmeahttumit hástalusain mat orrot váddásat dahje unohasat, jus dát sáhttet dagahit ahte oahppit ovdánit ja ahtanuššet.

NOROGGA LEKTORSEARVI OAIVVILDA:

10.1 Heivehuvvon oahpahus ja mearrádus erenoamášoahpahus hárrái ferte hábmejuvvot nu ahte lea duođaid vejolaš čadahit dan oahpahusas.

10.2 Joavkosturrodagat leat heivehuvvon oahpahusa dehálaš eaktu, ja ferte addit stuorát vejolašvuođaid juohkit joavkku gaskaboddosaš unnajoavkkuide vai sihkkarastá oahpahusa buohkaide.

10.3 Buot ohppiin galgá leat fágaoahppan oahpaheaddjit. Vejolašvuohta geavahit fágaoahpohis olbmuid spiehkastat diliin ferte sihkkkojuvvot.

10.4 Skuvlaeaiggáda vejolašvuohta hilgut áššedovdi rávvema erenoamášoahpahusa hárrái ferte gáržžiduvvot.

10.5 Bures heivehuvvon oahpahus buohkaide gáibida differensierejuvvon progrešuvdnaválddohusaid fágaid oahppoplánain mat dorjot oahpaheddjiid barggu heivehit oahpahusa ohppiide geain leat iešguđetlágan oahppanpotensiálat. Lektorat ja oahpaheaddjit buot cehkiin fertejit máhttit geavahit organisatoralaš differensierema dalle, go dat lea sin mielas pedagogalaččat ulbmillaš.

10.6 Buot ohppiin ferte leat duohta riekti heivehuvvon oahpahussii. Gealbagáibádusat oahpahit buot fágain mearrida sáhtta go skuvlla láchit oahpahusa buot ohppiide.

10.7 Skuvllas ja skuvlaeaiggádis berre gáibidit ahte heiveheami maid lektor dahje oahpaheaddji geatnegahtto čadahit ohppiide geain leat iešguđet hástalusat, leat máhttovuđogat. Dutkama vuodul berre čielggasmahttit mii ferte leat sajis vai oahpaheaddjit sáhttet heivehit.

10.8. Skuvla berre oažžut golmmadásat modealla mas lea heivehuvvon oahpahus, čavgejuvvon oahpahus ja erenoamášoahpahus. Modealla ferte gustot olles oahppanmannolaga ja fuomášit ohppiid geat eai čuoovo oahppoplána progrešuvnna. Oahpaheddjiid gealboovdáneapmi ja bagadallan ádjána ja ferte váldot mielde skuvlla áigeresursajuohkimii. Ohppiid veahkkeapparáhta ferte geavahit giela ja terminologiija maid fuolaheaddjit ja boarrásat oahppit sáhttet áddet.

10.9 Oahppit geain lea erenoamáš dárogieloahpahus, fertejit oažžut rievtti ja geatnegasvuodá dokumenteret maid sii leat oahppan standardiserejuvvon dárogielgeahččaleami bokte. «Doarvái dárogielgálggat»-doaba ferte definerejuvvot čielgasit njuolggadusain, ja sis geat addet erenoamáš dárogieloahpahusa, ferte leat relevánta fágagealbu.

10.10 Berrejit ásaheavvot oktasaš njuolggadusat das ahte ohppiin geat čuvvot dábálaš mannolaga joatkkaskuvllas, lea B1-dássi dárogielas, vai sáhttet čuovvut oahpahusa ja gulahallat oahpaheddjiiguin ja mielohppiiguin.

10.11 Buriin fágabirrasiin ferte leat dihto sturrodat. Go skuvlla doarjjabálvalus lávdaduvvo, de fágabirraset fertejit sihkkarastojuvvot gielddalaš, regionála ja nationála fágafierpmádagaid ásaheami bokte.

11. Oahpponeavvut fágaid premissaid vuodul

Bures ráhkaduvvon oahpponeavvut leat dehálaš reaidut oahpahasas. Oahpaheaddji galgá sáhttit váikkuhit digitála oahpponeavvuid ja deaddiluvvon oahppogirjiid válljemii ja geavaheapmái. Oahpponeavvut eai galgga leat boarrásat.

NOROGA LEKTORSEARVI OAIVVILDA:

11.1 Skuvlaeaiggádat fertejit merket doarvái ruđa oastit oahpponeavvuid. Digitála oahpponeavvuid ferte geavahit dušše dalle go árvvoštallojuvvot leat fágalaččat buoremus, ii ge galgga leat seastinágga. Skuvlaeaiggádat geat eai várre doarvái ruđa oastit oahpponeavvuid, deaddiluvvon ja digitála, healbadit iežaset ovddasvástádusa.

11.2 Fágaoahpaheaddjit fertejit sáhttit váikkuhit oahpponeavvuid ja oahppanresurssaid oastimii skuvllas. Dán ii galgga heađuštit gáibádusain geavahit rabas resurssaid nugo NDLA.

11.3 Eiseválddit fertejit ráhkadit kvalitehtaeavttuid oahpponeavvuide buot fágain. Rabas oahpponeavvut dahje oahppanresurssat galget deavdit daid seamma kvalitehtaeavttuid go kommersiála oahpponeavvut.

11.4 Stáhtalaš eiseválddit ja skuvlaeaiggádat fertejit váldit ovddasvástádusa das ahte gávdnojit olu ja buorit ovddidanbirraset dárogiel digitála ja analoga oahpponeavvuide.

11.5 Skuvlaeaiggádat geat ieža áigot ráhkadit oahpponeavvuid dahje oahppanresurssaid, fertejit várret doarvái resurssaid, čielggadit dahkkivuoigatvuodaid ja sihkkarastit ahte oahpponeavvut devdet dohkkehuvvon kvalitehtaeavttuid.

11.6 Fágaoahpaheaddji ferte ieš háldet oahpahusláhčo ráhkadeami, geavaheami ja vejolaš juogadeami. Kvalitehtagáibádusat fertejit maidái áimmahuššojuvvot oahpaheaddjibuvttaduvvon oahpponeavvuid organiserejuvvon juogadeamis.

11.7 Oktasaš digitála bálvalus árvvoštallat oahpponeavvuid, kvalitehtaeavttuid vuodul, sáhtta nannet ja ovdánahttit profešunalitehta go fágaoahpaheaddjit galget rávvat go skuvla oastá oahpponeavvuid.

11.8 Jus geavahišgoahtá digitála reaiduid main lea goanstajierbmi, de buot ohppiide ja oahpaheddjiide ferte sihkkarastit seamma beassama dákkár resurssaide.